

RARA SVENSK-AMERIKANSKA TRYCKALSTER I HELSINGFORS UB 43

denna stad ökades ytterligare, då herrnhuterna slogo sig ned här och ifrigt värfvade anhängare. I samma mån som dessas antal ökades, tillväxte förbittringen hos de öfriga kyrkosamfundens ledare. Herrnhuterna anföllos från flere håll, men de förstodo att försvara sig¹. Författaren till denna skrift vill icke blott framställa Zinzendorffs läror, utan äfven försvara dem, ja han angriper t. o. m. vissa af dennes motståndare. Skriften, som är den största af de här relaterade små amerikanska tryckalstren, omfattar 2½ ark och är tryckt i Philadelphia år 1741² hos A. Bradford.

På grund af de upplysningar Mr. Putnam, chef för Library of Congress, meddelat rörande andra i Helsingfors universitetsbibliotek förefintliga äldre amerikanska tryckalster, kunde man antaga, det en volym med två gamla svenska Amerika-tryck måste vara särskildt värdefull. De uppgifter, som genom Dr Schaumans förmedling erhöles från Library of Congress, bekräftade detta antagande. Alla de fem amerikanska småskrifterna saknas i Library of Congress. De båda svenska äro redan i egenskap af Reinier Jansen-tryck mycket rara; det är till och med sannolikt, att de äro unika. De finnas icke upptagna i de amerikanska bibliografierna, och man har icke i Library of Congress bevarat något meddelande om att de förekommit på bokauktioner.

Det vore af intresse att erhålla upplysningar, huruvida förevarande tryckalster måhända finnas annorstädes än i Helsingfors.

¹ Acrelius skildrar flerstädes i sin »Beskrifning» det lutherska prästerskapets kamp mot herrnhutismen.

² Tryckningsåret är meddeladt från Library of Congress.

NOTIS OM DEN HERRNHUTSKA KATEKESEN.

Philadelphia 1743.

Af den ofvannämnda Herrnhutska katekesen, som om den ej öfversattes (jfr Bygdén, sp. 836), dock åtminstone sattes och trycktes af Malander på Benjamin Franklins tryckeri i Philadelphia 1743, finnas i Kungliga biblioteket tvenne kompletta och väl bevarade exemplar, af hvilka dock det ena tillhör den Rålambska samlingen. Att den lilla skriften emellertid torde få anses som en stor raritet, därför vittnar redan Acrelius uppgift och kategoriska fyndortsanvisning (a. a., sid. 387): »Af denna Swenska öfwersättningen finnas dock få exemplar i landet för närvarande tid: skal man råka på någon, så är det i Racoon.» Det Rålambska exemplaret är äfven i den af Presidenten G. Rålamb egenhändigt upprättade katalogen märkt RRR, en synnerligen sparsamt förekommande beteckning. Den fullständiga titeln lyder: *En kort catechismus för några Jesu Foersamlingar Utaf then Reformerta Religionen Uti Pennsylvania, som hålla sig til thet Berniska Synodo; Hwilket är Enligt med Lärone uti then Maehriska Kyrkian. Först utgifwen i thet Tyska Språket Af JOHANNE BECHTEL, Guds Ords Tienare.* Philadelphia: Tryckt hos Benjamin Franklin, Aohr St. Grönfeldt. 1743. 35 s. 12°.